

[Hvidberg.]

Også den dom, der den 8. februar 1901 overgik pastor Carl Hornbech, Hellig Kors Kirke, for udtalelser, han fremsatte i en prædiken i Skt. Stefans Kirke 2. påskedag 1900 imod forfatteren til skriftet „Jesus fra Nazareth set med Nutidsøjne“, hvem han dog ikke navngav, kan vel her inddrages til sammenligning. Hornbech dømtes til en bøde på 100 kr., subsidiært 14 dages fængsel — igen straffelovens § 141, sammenholdt med D. L. 2—4—9 og 10 og Kirkeritualet af 1685, kap. 1, art. 1.

I den afgørelse, den højtærede minister traf i anledning af pastor Bartholdys klage — som han iøvrigt aldrig havde tænkt sig skulle gå videre end til provsten — er der for det første gjort pastor Bartholdy uret derved, at ministeriet går ud fra, at Bartholdy har betegnet den såkaldte ungdomsfestival i Warszawa som

„dævlens sidste forfærdelige opfindelse“.

Ifølge præstens manuskript og hans senere udtrykkelige og offentligt fremsatte udtalelse har han sagt, at

„den autoritære stat er dævlens sidste forfærdelige opfindelse“

— hvilket unøgtelig er noget ganske andet. Men dette nævner jeg kun rent parentetisk; det afgørende er ministerens stilling til pastor Søllings udtalelse om Bartholdy.

Pastor Sølling fremsatte i sin prædiken i Nikolaj Kirke i Kolding den 3. juli d. å. en udtalelse om, at Bartholdy, som han nævnte ved navn, og som var tilstede i kirken, havde røbet

„en anden holdning end den, Vorherre kalder på: velvilje, tilgivelse, barmhjertighed“,

hvorved Bartholdy — efter min mening med rette — følte sig stemplet fra det høje sted som en dårlig kristen.

Da ordene fra prædikestolen havde adresse til en præst, hvem man ikke kan frakende sådanne fundamentale etiske kvalifikationer, uden at det må siges at være en krænkelse af hans ret, forekommer udtalelsen mig at falde ind under straffelovens § 155 — den nugældende lovs § 155, svarende til den tidligere lovs § 141 — sammenholdt med D. L. 2—4—9 og Kirkeritualet af 1685, kap. 1, art. 1. Jeg tvivler om, at nogen

dansk domstol ville have kunnet dømme anderledes i denne sag, end Højesteret gjorde i sin tid i Vamdrupsagen og provstretten i Hornbechsagen.

Den højtærede kirkeminister har imidlertid haft en anden anskuelse, men jeg tror ikke, hun har ret.

Jeg konstaterer da, at ministeren både ved sin afgørelse af Koldingsagen og ved de udtalelser, ministeren har fremsat dels i sit brev af 4. august d. å., dels i sin svartale den 26. oktober d. å., har ophævet det gamle forbud mod nominalelenchus. Ministeren erklærede (sp. 376):

„Jeg må mene, at det i almindelighed vil være det bedste at undgå at nævne navne på nulevende personer i polemiske prædikener, men i mangfoldige tilfælde — og netop også i det, vi behandler her — bliver dette noget rent formelt“.

Ja, ministeren anså det endda for en misforståelse at tro, at der skulle eksistere et absolut forbud mod at nævne navne på prædikestolen — man sammenligne i denne forbindelse Kirkeritualets ord.

Jeg mener, det er en farlig sag, den højtærede minister har indladt sig på ved således at tilsidesætte eller ophæve et gammelt retsgode. Jeg tvivler om, at ministeren virkelig har set de konsekvenser, der kan komme ud af hendes indgreb, der jo var overflødig; sagen burde nemlig have været sendt tilbage til provsten og ordnet af denne, hvis klageren ikke havde ønsket sagsanlæg.

Som jeg sagde sidste gang, den 26. oktober (sp. 374):

„Den gamle formulering, at præsten ingen må røre ved navn, er et rammende udtryk for typisk dansk tænkemåde...“. Den er altså nu at regne for noget „rent formelt“, og sogneboerne har da mistet den beskyttelse, de hidtil har haft.

Må jeg til slut sige, at jeg ikke havde ønsket at få denne sag taget op igen her på folketingets talerstol. Jeg var helt tilfreds med et spørgsmål og et spørgsmåls besvarelse, og jeg havde aldrig tænkt mig andet, men ministerens udtalelse i begyndelsen af svartalen den 26. oktober har tvunget mig til at nævne sagen igen. Det er imidlertid utvivlsomt, at denne sag i adskillige kredse omfattes med stor interesse, så det gør måske ikke så meget, at den er draget frem igen.